

JÉZUST VÁRVA

Akinek az volt a rendeltetése, hogy bizonyosságot tegyen a világ Világosságáról, Mahaira várának börtönébe került; majd szép leány szép táncáért fejét külön egy tátra tették. Sikertelen volt az élete. Akit meghirdetett, aki mint a világ Világossága a világba jött, a Golgotán végezte be. Sikertelen volt az élete. Foucauld atyáról, életének utolsó nagy szakaszában, nagyobbára már a barátai is elfelejtkeztek, s nagyon jelentéktelen esemény volt a századforduló eseményei között, hogy egy berber támadás során az ő élete is áldozatul esett.

Az Isten Országát építő emberek élete rendre sikertelen élet. Szabályszerű ez. Senkinek sem sikerül a mi Urunk Jézus Krisztusnál ügyesebbnek lenni. Aki azt csinálja, amit Ő csinált, az rövidtávon egyértelműen sikertelen életet él. Az Országot építő életek azonban hosszú távon rendre sikerült életeknek bizonyultak. Nagypénteket a feltámadás követi. Keresztelő Szent János gyalázatos végét az idők végéig terjedően világelismertség követi: Nem szült nálánál nagyobbat anya. A szerzetesség általános válsága idején Foucauld atya kistestvérei és kishővérei nincsenek válságban, behálózják az egész világot, terjednek, mint a gomba.

A rövidtávú sikertelenség persze még nem biztosítéka a hosszú távú sikernek, hiszen sok okon lehet egy élet rövidtávon sikertelen. Csak a jézusi értelemben vett Országot-építő élet sikertelensége biztosítja a hosszú távú sikert. Aki belenéz tehát Jézus szemébe, szóba áll azzal, hogy rövidtávon sikertelen lesz az élete, de semmiképpen sem tud szóba állni azzal, hogy hosszú távon is sikertelen legyen az. Semmiképpen sem, mert hosszú távon azt akarja, hogy nyomos legyen az élete itt, e földi téreken, hogy a sikertelenség életáldozata gyümölcsöt teremjen s szebb, Istennek tetszőbb és Istent inkább akaró legyen az a világ, amely majd lesz akkor, amikor ő már nem lesz ebben a világban.

Ily módon az Országot építő emberek számára nem közömbös az a kérdés, hogy mik a feltételei annak, hogy az életünk hosszú távon sikeres élet legyen. Régtől fogva megszoktuk, hogy a döntő fontosságú kérdéseket mindig Jézussal akarjuk megválaszoltatni. Most is az Ő életművét akarjuk vallatóra venni, amikor keressük annak feltételeit, hogy életünk hosszú távon sikeres legyen, hogy nyomos legyen a pályánk, az a sikertelen pálya, amit itt a földön bejárunk.

Elmélkedéseim során, Testvéreim, azt a választ kaptam Tőle, hogy az Ő életében volt három radikalitás, azaz gyökerekhez nyúlás, a dolgokat gyökerében megragadás: A cselekedetek radikalitása, a tanítás radikalitása, s a következmények levonásának a radikalitása; azzal a hozzátevéssel, hogy ez a sorrend nem mindegy.

Jézus első radikalitása, a cselekedetek radikalitása. Sokszor észrevettük már, hogy nagyon is más a jézusi értelmező szótártól kapható információ, mint a Tudományos Akadémiánál gyártott értelmező szótárok információja. A "cselekedetek radikalitása" - ezen a birtokos kapcsolaton az evilági értelmező szótár valami olyasmit ért, hogy "valakivel szemben

radikális vagyok". A jézusi szótárban más van. A "cselekedetek radikalitása" a jézusi szótárban az önmagammal szemben érvényesített radikalitást jelenti. Aligha van ennek a radikalitásnak világosabb jele, mint a betlehemi éjszaka. Biztosan tudhatjuk, hogy a legelső keresztény nemzedék is elámult ettől a radikalitástól. A Filippi-levél megőrzött egy biztosan a legelső évtizedekben készült keresztény himnuszt, s benne a tételt: az Isten "kiüresítette önmagát. "Kiüresítette" - ezzel a szóval feledkeztek rá legősibb őseink Jézusnak erre az első számú radikalitására. Bár Isten volt, nem ragaszkodott ahhoz, hogy egyenlő az Istennel, hanem kiüresítette önmagát, levetette az Isten alakját, fölvette a szolga alakját, s emberként istállót, jászolt, szalmát, marha-meleget választott világba beköszöntésének körülményeiként. A kicsiségnek, a szegénységnek - a jézusi élethalakítás és tanítás e két a későbbiek során mindenütt feltűnő vonásának a jegyében - indul az Isten közénk érkezése. Azok a Teofániás jelzések, amelyek kísérik a világtörténelem legnagyobb eseményének - az Isten emberré levésének - pillanatát, aminők a csillag, az angyalok éneke, mit sem változtatnak ennek a beköszöntésnek halk szavú és rejtett jellegén. Igaz, csillag tűnik fel az égen; de ezt a csillagot összesen három ember veszi észre a sok száz és százmillió emberből. Angyal éneke hangzik a légből, de ezt csak egy pár betlehemi pásztor hallja meg. E Teofániás jelzések is alkalmazkodtak az Isten hozzánk jövésének stílusához; úgyhogy semmiféle "legenda-képződés" sem tudta megtörni a beköszöntésnek ezt az abszolút halk, abszolút szerény, abszolút kicsiny és abszolút szegény jellegét.

A második radikalitás - a "tanítás radikalitása". A pusztában megelmélkedte, hogy ha minden józan számítás szerint nem is lehet más következménye a választandó útnak, mint ami lesz, akkor is azon fog járni. Megelmélkedte a pusztában, hogy akármilyen is az, amire füle volna a választott népnek, Ő csak azt mondja el neki, amit reá bíztak, amire küldetést kapott. Pontosan egy az egyben azt mondja el, ami megfelel a betlehemi beköszöntés és a názáreti folytatás stílusának. Az ismeretlenség és a szegénység folytatásának. Olyan tökéletesen sikerült ezt a betlehemi istállós és jászolos kezdetet folytatni, hogy amikor három-négy évtizeddel később közbotránnyá lett a tanítás radikalitása, reácsodálkoztak a "Mit akar ez az egy ember?" alapján. Úgy hangzott ez akkor: Mit akar ez az ács? De az Ács nem riadt meg. Ha kellett, megkeményítette arcát és úgy indult neki az utolsó ősznek, a jeruzsálemi és júdeai tanítói pályaszakaszhoz és nem volt hajlandó lecserelni mondanivalóját valami egyébre. Ragaszkodott hozzá mindenfajta elmosás, opportunizmus és árulás nélkül. A tanítás radikalitásához, amely csak szavakba és normákba foglalta e különös Tanítónak az életét, a jézusi cselekedetek radikalitását.

A jézusi élet harmadik radikalitása a következmények levonásában megmutatkozó radikalitás. Kaifást lecsereelte Kéfással. Kaifás füle hallatára elmondotta a gonosz szőlőműködésről szóló példabeszédet. Elmondotta azt a mondatot is, amibe beleremegett Kaifásnak és a főpapoknak a szíve: "Elvétetik tőletek az Isten Országá." "Jaj, ne történjék velünk!" - tudósít az egyik evangélium - felkiáltásukról. Elmondotta, mert nincs megalkuvás a jézusi életben. Nincs megalkuvás önmagára vonatkozóan, nincs megalkuvás a tanításban és nincs megalkuvás senkivel, még az ószövetség főpapjával szemben sem.

E három radikalitás az első válasz, amit Jézustól kapunk ama kérdésre, hogy mi a titka a sikernek hosszú távon. A második válasz - e három radikalitás sorrendje. Nem mindegy a

sorrend! Jézus elmondhatta tanításainak során ellenfeleinek, a tanítása következtében egyre inkább gyilkossá formálódó ellenfeleinek: "Ki vádolhat meg engem a bűnről?" Elsodálkozunk, olykor hamiskásan évődünk Szent Pál öntudatán. Jó dolog a liturgiában a többes szám első személyében mondott bűnbánat, de jó dolog az Országot építő munkában a páli hangmegütés is: Legyetek olyanok, amilyen én vagyok. Nincs hatékonyság, nincs hosszú távú siker, ha azok, akiknek hirdetem az Országot, nem tudják elmondani magukban rólunk: "Olyan akarok lenni, mint ő"; ő, aki mondja nékem a jézusi tanítást. Senki sem hatódik meg a szövegeinktől. A szövegeink nagyon sokakat eltávolítanak tőlünk, a szövegeink nagyon alkalmasak arra, hogy jó szándékú emberek is elkülönüljenek tőlünk. De ez nem vád önmagunk ellen, mert Jézus is elkülönített a szövegeivel magától sokakat, talán jó szándékú embereket is. Csakhogy mielőtt Jézus kinyitotta volna szóra a száját, kalapálta az egyéniségét rejtett ács-szerepkörében. És a tanításával szinkronban levővé kikalapált egyéniséggel körbejárva, és jót cselekedve tanította azt, amit tanított. Olyanoknak hirdette mondanivalóját, akik úgy érezték, hogy ez az ember minden megtesz értük; ennek mi nagyon fontosak vagyunk.

Többé-kevésbé mindannyian úgy vagyunk, hogy viszonylag rövid idő alatt, két-három év alatt lényegében elsajátítjuk a tanítást. Úgy gondoljuk, hogy jellemünk kifermálására és a tanításhoz igazítására még van időnk, mert hát az hosszú dolog. Nem így volt Jézusnál, más volt nála a sorrend. Ez a sorrendeserénk könnyen besorolhat bennünket a köpködők kategóriájába. Sánta Ferenc Áruójában Eusebius magyarázza az újságírónak a császári katonáról is, a huszita katonáról is, hogy ezeknek csak az a fontos, hogy köpködhessenek. Mindegy, hogy ilyen, vagy olyan, vagy amolyan felfogást képvisel a másik ember, nekik csak az a fontos, hogy köphessenek. "Köpj fiam!" - tartja oda Eusebius a császári majd a huszita katonának az arcát. Borzasztó portré. Érdemes megvizsgálni magunkat ennek a fényénél: a tanítás radikalitásához való hűség címén nem vagyunk-e mi Jézus katonáiként olyanok, mint Sánta e huszita harcosa vagy császári zsoldosa? Nagyobb türelmetlenségre van szükség önmagunkkal szemben: az első radikalitás megteremtése - életünk legsürgetőbb feladata.

S végül a harmadik radikalitás. E két radikalitás birtoklása biztosan megóv bennünket attól, hogy botorul azt képzeljük, hogy a "kivonulás", az elvi és hangzatos elkülönülés - az Ország életének és növekedésének az útja. A szekták története és sorsa - elegendő tanulsággal szolgál. Világosan meg kell értenünk, hogy alapvetően az első számú radikalitáson fordul minden. És azt is, hogy nem váltódik meg a világ attól, hogy megértettük a jézusi tanítást és mindenkinek a fülébe kellemetlenkedjük, hogy "nem vagy keresztény", "semmi közöd nincsen Jézushoz". Ettől még nem történik semmi. A világot, Isten Országává formálni dumával nem lehet! Csak a szentek tudják ott és akkor, ahol, és amikor éltek. Csak a szentek tudják a világot istenibbé formálni. De nem a pusztá szövegükkel, hanem az életükkel, magatartásukkal és ebbe ágyazott szövegükkel hatották meg embertársaikat.

Testvéreim, arra keressük a feleletet, hogy miként lehet nyomos e földi téreken a rövid-távon üzembiztosan sikertelen életünk. Hogyan lehet hosszú távon sikeres az életünk? Egy konkrét ismérvet is kiemélkedtem erről. Van valami, ami nagyon jól, egyértelműen letapasztalhatóan megmutatja már e földi, sikertelen létünkben, hogy nyomos-e az életünk, hogy lesz-e hosszú távon sikere. A sikertelen életű Jánosnak tanítványai voltak. Nagyon

bensőségesen ragaszkodtak hozzá. Nehéz napokban, akkor is, amikor mesterük már börtönben volt; nem rejtették el, hogy a börtönbe került Jánoshoz tartoznak; jött és ment általuk a posta. A golgotai sikertelenségű Jézus olyan fiatalembereket tudott maga köré szedni, akiknek az ajkáról ilyen jellegű mondatok hangzottak el: "Kész vagyok Veled a börtönbe és a halálba is elmenni. Menjünk mi is és haljunk meg Vele együtt!" Ezek a tanítványok nem tudtak meg nem hatódni attól, amit láttak és hallottak.

Amit láttak, az a hangsúlyosabb most. Mert ha életemből hiányzik a cselekedetbeli radikalitás, akkor attól, hogy valaki tőlem tanulta meg a jézusi szöveget még meg nem hatódik. Úgy kell élnem, hogy meghatódjon a másik. Meghatódjon akkor is, amikor elmúlt már az első, a tejfog-meghatottság, amely annak az erejében jött létre, hogy tőlem hallotta mindazt először, amit most már ő is tud. De ez nem elég ahhoz, hogy ezt mondja: Kéz a kézbe, elmegyek veled akárhová. Ha pedig nem elég, akkor nincs közösség. Ha pedig nincs közösség, akkor nincsen Isten Országá. És ha nincsen Isten Országá, akkor hogyan vagyunk mi Országot építők?

Jézusom, előttem van most advent utolsó hetében a Te istálló és a Te jászlad; előttem az önmagad ellen fordított radikalitásod. Hajlamos vagyok-e radikálisnak lenni önmagammal szemben? Lehajtott fővel nézek-e majd bele szentestén, Jézusom, a jászladba vagy csillogó tekintettel kapcsolódok bele a Te csillogó tekintetedbe? Csillogó tekintettel annak a radikalitásnak az erejében, amely meghatározza majd idei adventem utolsó hetét? Jézusom, adj nekem erőt, hogy életem hátralevő szakaszát úgy formáljam, hogy életemmel felzárkózhassam amellé, amit tanítok testvéreimnek. Add meg Uram! Amen.

1973

Megjelent: Karácsonyi Ajándék 1973. 1. kötet